

ПУБЛИЧНА ДИСКУСИЯ

ОЦЕНКА НА ЗАПЛАХИТЕ ОТ ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ В БЪЛГАРИЯ

3 април 2012 г., 10,30 ч., зала „Изток” на Народното събрание

Главен секретар на МВР главен комисар Калин Георгиев

СРЕДА ЗА СИГУРНОСТ И ПОЛИТИКА

Средата за сигурност днес се определя основно от асиметрични по своята същност рискове и заплахи като тероризъм, трансгранична организирана престъпност, разпространение на оръжия за масово поражение, киберпрестъпност и незаконна миграция. Световната икономическа криза изведе организираните форми на икономическата престъпност като значима заплаха за съвременните общества.

Организираните престъпни групи стават все по-добре финансово и технически осигурени, гъвкави и мобилни. За противодействие на този вид престъпност от края на 2009 г. МВР прилага нов модел на работа, основан на анализ и извеждане на приоритети за оптимално използване всички ресурси на министерството.

Прилаганият модел на работа и проактивният подход при противодействие на престъпността доведоха до овладяване на тежките форма на престъпност.

Извършва се постоянен мониторинг на оперативната обстановка и на динамиката на организираните престъпни групи (ОПГ). Приведени в известност знаковите фигури - лидери на престъпни групировки. Към декември 2011 г. лидерите са 299, като срещу 238 има образувани досъдебни производства или заведени заявителски материали. Ефективно са неутрализирани 139 лидери, срещу които има наложени мерки за неотклонение.

През 2011 г. структурите на МВР са провели повече от 120 големи операции по противодействие на престъпността, при които са разбити: 11 нелегални лаборатории за производство на наркотични вещества; 3 печатни бази за производство на фалшиви банкноти; ОПГ, извършила най-малко 6 поръчкови убийства; ОПГ, специализирала се в извършване на въоръжени грабежи; международна престъпна група, извършвала престъпления с електронни платежни инструменти; организирани групи, извършвали дълги години кражби на МПС.

ПОДХОДИ И РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОТИВОДЕЙСТВИЕТО НА ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

Проституция и трафик на хора

Вътрешният пазар на платени секс-услуги остава сравнително малък и фрагментиран в сравнение със Западна Европа. Неутрализирани са повечето от

престъпните групи, контролиращи клубовете за сексуални услуги. В резултат на това големите структури с политическо влияние са почти изчезнали, а клубната проституция е намаляла в пъти, защото вече не се толерира.

Престъпните групи, осъществяващи трафик на жени с цел сексуална експлоатация са структурирани без общ ръководен център и там също се забелязва фрагментация. Формирани са основно на етнически или семеен принцип като обикновено имат съучастници в страните на крайна дестинация. Забелязва се тенденция за преместване на проституиращи към страни, където проституцията е легална и влиянието на ОПГ е по-слабо. В резултат от засилените съвместни действия на България и доброто взаимодействие с партньорските служби на Франция, Белгия и Холандия предпочитаните крайни дестинации на българските своднически мрежи се пренасочват към Швейцария, Австрия и Германия.

През 2011 г. Групата експерти за борба с трафика на хора (ГРЕТА) към Комисията на Европейските общности публикува своя първи доклад за България, във връзка със задълженията на държавата по конвенцията на Съвета на Европа за борбата с трафика на хора. ГРЕТА изтъква развитието на законовата и институционалната рамка в България, предприетите мерки относно извършената превенция. Като положителен напредък са приети и отразени всички дейности на страната във връзка с международното сътрудничество по отношение на превенцията на трафика на хора, разследването и закрилата на жертвите.

Контрабанда и нелегално разпространение на наркотици

Вътрешното потребление на наркотични вещества остава на нива далеч под средните за ЕС (в пъти по-ниска употреба на кокаин, амфетамин и канабис, в сравнение с редица страни от Западна Европа). През периода 2010-2011 г. престъпните структури, контролиращи вътрешния пазар на наркотици са неутрализирани, което доведе до липсата на строги йерархични структури на пазара. Най-видими са тези процеси при разпада на пазара за хероин, където се наблюдава записване на все повече хероиново-зависими в метадоновите програми. Това означава, че въпреки запазеното потребление, ОПГ са изгубили своето влияние и са станали по-малки, по-конспиративни и без възможности да прилагат дълги години съществували корупционни механизми.

През територията на България се осъществява транзитен пренос на хероин, кокаин, синтетични наркотици и прекурсори. Засиленият контрол на турско-българската граница от последните години доведе до трайна тенденция на пренасочване на трафика на наркотици през турско-гръцката граница и на север през бившите съветски републики.

Запазва се тенденцията за значителен спад в производството на амфетамини, като страната вече не се счита за производител.

В годишния доклад на Държавния департамент на САЩ по Стратегията за контрол на наркотиците, на България се дава положителна оценка в областта на

противодействието и борбата с наркотиците, като се отчита и значителния спад в производството на амфетамини през последните 4-5 години.

През 2011 г. от ГДБОП съвместно с „Агенция Митници” са иззети общо 280,127 кг хероин, 7,5 кг опиум, 98 ампули морфин, 2,119 кг кокаин и 445,143 кг марихуана.

За сравнение спрямо 2010 г. при заловените количества наркотици има увеличение при хероина със 115%, при марихуаната с близо 10 пъти, при амфетамин субстанцията 267%, при екстази таблетки 47%, при метамфетамин 152%. Намаление има при кокаина със 79% и при хашиша с 87%.

По пазарни цени заловените количества наркотични вещества и прекурсори в страната за 2011 г., са на обща стойност над 190 млн. лв.

По сигнали и с участието на ГДБОП на чужда територия са заловени общо: 80,977 кг хероин, 664,600 кг кокаин и 7,200 кг метамфетамин.

Пресечени са общо 12 трансгранични канала за трафик на наркотици спрямо 36 за предходната година, разкрити са 11 нелегални лаборатории за таблетирани на синтетични наркотици. Разкрити са 35 закрити помещения и оранжерии за отглеждане на канабис.

На територията на страната са задържани 71 лица за трафик на наркотици и 27 лица за таблетирани на наркотични вещества.

Измами с ДДС

От края на 2009 г. един от основните приоритети в дейността на МВР е противодействието на икономическата престъпност, с акцент измамите с ДДС. Неутрализирани са значителен брой престъпни групи, като се постигна превантивен ефект по отношение повишаване на постъпленията в националния бюджет.

Генерираните печалби от този вид престъпност стимулира изграждане на инкриминирани групи с висока степен на специализация, осъществяващи сложни за проследяване и доказване схеми за измами с ДДС. В по-голямата си част те са трансгранични и въпреки, че броят на ОПГ намалява, щетите от дейността им е значителна.

Противодействието срещу престъпни групи, осъществяващи измами с ДДС е сложна и широкообхватна дейност. Тя търпи непрекъснато развитие, като от самостоятелни действия на компетентните органи на изпълнителната власт - МВР, НАП и ДАНС от края на 2009 г. постепенно прераства в координирани и системни действия, осъществявани след хоризонтален анализ на проблемни отрасли и браншове от икономиката. С цел повишаване ефективността по документирането и разследването на

престъпната дейност при провеждане на операциите, на етап оперативна фаза се привлича и прокуратурата.

Контрабанда и разпространение на цигари без легален бандерол

Големите разлики в цените на акцизните стоки в сравнение със съседните страни стимулират контрабандния поток, осъществяван от много гъвкави мултинационални структури. Печалбите, които се реализират при контрабандата, са съизмерими с тези от трафика на наркотици при много по-малки наказателни санкции, което привлича в тази дейност все повече и по-организирани престъпни групи.

Отчитайки тези дадености, МВР прилага системни и последователни мерки за противодействие на контрабандата и разпространението на цигари без легален бандерол. Като резултат през 2011 г., се наблюдава значителен спад на употребата на нелегални цигари, след достигнатия в началото на 2010 г. пик.

Според оценки, основани на метода на "празната кутия", през 2011 г. се наблюдава значително подобряване на ситуацията и се регистрира спад на нелегалната употреба, която в края на 2011 г. се оценява между 19 и 22 % от общото потребление на тютюневи изделия, или около 3 млрд. къса цигари годишно, което е над средното за Европа, но сравнимо със страни като Германия и Австрия.

Устойчива е тенденцията към увеличаване броя на иззетите количества цигари, като през 2011 г. от структурите на МВР са иззети 463 249 523 къса цигари без бандерол, което е с 19,8 % повече от иззетите през 2010 г. и 27 пъти повече спрямо 2009 г. Като следствие от проведените операции иззетите количества алкохол 131 776 литра намаляват с около 85% спрямо количествата иззети през 2010 г., 845 333 л. Предотвратените щети за държавния бюджет, само от невнесен акциз, са в размер на близо 44 млн. лв.

За установяване на административни нарушения са съставени 2068 акта, заведени са 3466 преписки и са образувани общо 2157 ДП за контрабанда, избягване на данъчни задължения и неправомерно държане на акцизни стоки.

Фалшифициране на платежни средства и престъпления с платежни електронни инструменти

Бързите темпове, с които се развиват техническите средства, допринасят и за увеличаване възможностите за извършване на престъпна дейност с електронни разплащателни инструменти. Трудното доказване на престъпната дейност и установяване на щетите от нея са стимул за добре подготвени и технически осигурени групи да се насочват към този вид престъпност. Това са обективни предпоставки за увеличаване на

престъпленията, свързани с изготвянето и разпространението на неистински електронни разплащателни инструменти, както и официални документи.

За 2011 г. са неутрализирани 20 ОПГ със 172 участника, като са разбити 8 бази за изготвяне на скимиращи устройства. През 2010 г. са неутрализирани 13 ОПГ с 64 участника.

Този вид престъпност има подчертан трансграничен характер и противодействието изисква координирани действия със службите партньори. Активизира се обмена с „Европол“ по линия на фалшифицирането на банкови карти, като се утвърждава практиката след събиране на необходимите доказателства да се изисква ЕЗА на български граждани, извършвали престъпна дейност на територията на европейски страни.

През първото шестмесечие на 2011 г. МВР участва активно в проведената на 6 юли 2011 г. международна операция “ШОК”, при която са задържани 60 лица с ЕЗА за извършване престъпления с неистински електронни платежни инструменти. Операцията е проведена под ръководството на Върховна касационна прокуратура, в координация с Европол и със съдействието на Сикрет Сървис и е резултат на съвместната работа на българските и италианските правоохранителни органи, като италианският съд е издал европейска заповед за задържане (ЕЗА) за общо 73 български граждани.

Намалява фалшифицирането на парични знаци. В резултат от противодействието на производството на неистински парични знаци, включително разбитите през 2011 г. три печатни бази за производство на фалшиви банкноти, Европол и Европейските финансови институции отбелязват спад в разпространението на фалшиви евро банкноти в ЕС. Конфискуваните в страната фалшиви банкноти са на стойност 630 000 евро, 1 537 500 ЩД и 8 400 лв.

Загубите на българските банки както от интернет измами, така и от фалшифицирани банкноти или банкови карти са пренебрежимо ниски както в сравнение със загубите на банките в други страни, така и в сравнение с други типове измами, на които българските банки стават жертви.

Незаконна финансова дейност и рекет

Политиката за намаляване на корупционните механизми, системното въздействие срещу престъпленията свързани с рекет и реализираните в началото на 2010 г. ОПГ доведе до значително намаляване на нивата на рекет. Данните от изследванията през 2010 г. сред фирмите показват решителен, почти двоен спад в броя на фирмите, които са били рекетирани в сравнение с 2005 г.

Противозаконно отнемане на МПС

Състоянието на този вид престъпност не е вече тази значима заплаха, която представляваше през 90-те години на миналия век, тъй като тенденцията за намаляване на този вид престъпност през последните години е очевидна. През 2009 г. регистрираните посегателства срещу МПС са едва 4 470, през 2010 г. - 3 938, а през 2011 г. е налице най-голямото намаление, когато са регистрирани общо 3 214 случая при отчетлива тенденция на спад на този вид престъпна дейност.

Нивата на кражбите са под средните за ЕС.

През последните няколко години се отбелязва и спад на кражбите с цел откуп в пъти спрямо периода от преди 5 - 7 години.

Изпиране на пари от престъпна дейност

Финансовите средства, придобити от престъпна дейност все по-трудно се интегрират в легален стопански оборот. Тази дейност не се извършва от профилирани за това ОПГ, а най-често е съпътстваща дейност. Очертава се тенденция придобитите средства от нелегална дейност да се инвестират във финансовата сфера, като се прилагат по-сложни схеми за изпиране на пари - договори за консултантски и маркетингови услуги, посредничество и инвестиране в селското стопанство.

Общият спад на средствата, които се изпират се дължи до голяма степен и на намаляването на обемите на средствата от предиктните престъпления, свързани с ДДС, петролни продукти и цигари.

Установените щети през 2011 г. са за над 37 млн. лв., 6,2 млн. евро и повече от 6 млн. щатски долара. Неутрализирани са 22 ОПГ с 68 участници, което е намаление с 12% спрямо реализираните през 2010 г., 25 ОПГ с 48 участници. Намаление с 63,9 % има и на общия брой случаи за пране на пари.

Сигурност на границите

Предприетите спешни мерки за компенсиране на констатираното през 2009 г. изоставане по изпълнение на шенгенските стандарти България успя не просто да изпълни заложените изисквания и предпоставки за членство в Шенген, но въведе и прилага най-добрите практики в редица области - „Морски граници”, „Въздушни граници”, ШИС/СИРЕНЕ и „Визи”.

В краткосрочен план **няма заплаха от съществен миграционен натиск** по границите на страната. Въпреки това, развитието на обстановката в Сирия и риска от кризи в Близкия изток изискват поддържане на способности за реагиране при увеличен миграционен натиск.

През 2011 г. на държавната граница на Р България са задържани общо 1 222 незаконни мигранти, от тях на вход - 974 граждани на трети страни (990 за 2010 г.),

което определя спад в миграционния натиск върху страната. На изход са задържани 248 незаконни мигранти, което е с 26,5% повече спрямо предходната година (196 за 2010 г.).

Предвид съществуващите рискове и заплахи е актуализирана Стратегията за развитие на Гранична полиция след присъединяването на България към Шенген.

С оглед подготовката за справяне с увеличен миграционен натиск през юни 2011 г. е одобрен План за съвместни дейности по българо-турската граница между Гранична полиция и Агенция Фронтекс.

За изграждане на способности за реагиране при повишен миграционен натиск през май 2011 г. е приет План на МВР за действия при възникване на кризисна ситуация вследствие на увеличен миграционен натиск към Република България. В периода 30 май - 3 юни 2011 г. е проведено учение за усвояване на плана. На 07 юли 2011 г. е приет и Национален план при масово навлизане на лица, търсеци закрила в Република България, с който са разпределени отговорностите и ангажиментите на всички национални институции в случай на засилен миграционен натиск.

ИНСТИТУЦИОНАЛЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОЦЕНКА НА ЗАПЛАХИТЕ ОТ ТЕЖКАТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

Оценката на заплахите от организираната престъпност е дейност, която се извършва от компетентните държавни органи. При това се прилага методиката на Европол, което е предпоставка за използване на единни критерии и подходи.

Ключов момент при изготвянето на оценката е систематизирането и анализа на информацията от различните структури на изпълнителната и съдебна власт, съотносима към оценка на средата за сигурност и дейността на организираната престъпност.

Моделът, който ни бе представен от Центъра за изследване на демокрацията е основа за подобряване на институционалния механизъм, като идеята за разширяване източниците на информация по отношение на пазарите е добра и може да бъде развивана.

Благодаря на Центъра за изследване на демокрацията за усилията при изготвяне на представената ни оценката на заплахите от организираната престъпност, като се надявам нашето добро сътрудничество да продължи и занапред. Въпреки, че имаме какво да добавим към представения доклад, какво да променим или задълбочим, той е добавена стойност в процеса по превенция и противодействие на организираната престъпност в нашата страна и в европейски контекст.